

9 kysymystä ja vastausta: Mitä sote tarkoittaa kuntien koulutetuille?

Sote on aiheuttanut kuntien koulutetulle henkilöstölle runsaasti epävarmuutta ja kuormitusta, liitoista kerrotaan. Tässä 9 kysymystä ja vastausta soten vaikutuksesta henkilöstöön.

Kuinka paljon kuntien korkeakoulutettuja työntekijöitä siirtyy maakuntiin?

Kymmeniätuhansia. Maakuntien palvelukseen siirtyy kunnista ja kuntayhtymistä yli 200 000 työntekijää, ja heistä jukolaisia eli julkisalan koulutettuja on yli 40 000. Lukua on vaikea sanoa tarkasti, sillä kunnilla on erilaisia tapoja tilastoida toimialoja.

Keitä he ovat?

Valtaosa siirtyvästä henkilöstöstä on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä. Korkeasti koulutettuja heistä ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveyskeskusten lääkärit, eläinlääkärit, sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat, terveydenhoitajat, työterveyshoitajat, sairaanhoitajat ja erilaisissa esimies- ja johtotason tehtävissä työskentelevät.

Tukipalvelu- ja hallintohenkilöstön siirtymiseen liittyvät kysymykset ovat vielä osittain auki. Ne työntekijät siirtyvät, joiden työtehtävistä vähintään puolet kohdistuu sote-organisaatioon, sanoo neuvottelupäällikkö **Henrika Nybondas-Kangas** KT Kuntatyönantajista.

– Ylittyykö tuo 50 prosenttia, onko ylipäättään siirtyvien toimintojen piirissä vai onko jäämässä kuntaan, jatkuuko työ ja minkä muotoisena, hän luettelee tukipalveluissa työskentelevien huolia ja avoimia kysymyksiä.

Mitä muutos tarkoittaa työsuhteille?

Henkilöstö siirtyy maakuntiin vanhoina työntekijöinä tammikuussa 2019. Siirtymähetkellä voimassa olevat palvelussuhteiden oikeudet ja velvollisuudet sekä myös mahdolliset eläke-etuudet säilyvät.

Mitä muutos tarkoittaa arjessa?

Muutos ei tarkoita työn arjessa välttämättä mitään. Asiakkaalle tai työntekijän jokapäiväiseen työhön ei tee ehkä suurta muutosta, jos vanhan terveyskeskuksen nimi onkin sotekeskus ja sitä hallinnoikin kunnan sijaan maakunta.

Keitä kuntien korkeakoulutetuista muutos huolettaa?

Muutos kuormittaa etenkin heitä, joiden tilanne on epävarmin.

– Muutoksen suuruus riippuu siitä, missä ammattiryhmässä työskentelee, huomauttaa **Timo Aronkytö**, soteuudistuksen muutosjohtaja Uudenmaan liitosta.

Maakuntien palvelukseen siirtyvistä lääkäreistä ja sosiaalityöntekijöistä monet ajattelevat, että eivät työt tule muutoksessa mihinkään loppumaan, Aronkytö sanoo.

Mutta etenkin tukipalveluhenkilöstön, kuten taloushallinnossa työskentelevien, joukossa on epätietoisuutta.

Onko vaikuttamiseen riittävästi aikaa?

Tulevat muutokset aiheuttavat henkilöstölle suurta epävarmuutta työtehtävien, toimipaikkojen ja palvelussuhteen ehtojen suhteen, joten julkisalan koulutetut haluaisivat saada henkilöstön edustajat tiiviisti mukaan jo esivalmistelussa.

– Ensi keväänä on tärkein vaikuttamisen aika, silloin kannattaa vaikuttaa. Vasta silloin neuvotellaan palvelussuhteen ehdoista, **Aronkytö** Uudenmaan liitosta sanoo. Aronkytö rauhoittelee, että aikaa vaikuttamiseen on vielä aivan riittävästi, sillä suunnittelu on vasta alustavaa.

Toisaalta hän on varma siitä, että jossain vaiheessa tulee joka tapauksessa hoppu, sillä muutos on nopea ja työntekijöitä paljon. Silloin alkaa valtava viestintäkampanja.

Mitä valinnanvapaus sosiaali- ja terveystalveluissa tarkoittaa henkilöstölle?

Viimeistään heinäkuussa 2019 asiakkaan pitäisi voida valita nykyistä vapaammin sosiaali- ja terveystalvelukeskusta.

– Valinnanvapaus aiheuttaa kaikille harmaita hiuksia: millaista maakuntakonsernia rakennetaan, mikä on oma työnantaja ja työpaikka, onko töissä liikelaitoksessa vai osakeyhtiössä, onko muutoksella vaikutusta palkkatasoon tai omaan esimieheen, Nybondas-Kangas KT Kuntatyönantajista luettelee.

Valinnanvapauden toteutumisesta tiedetään vielä niin vähän, että vastauksia on mahdotonta antaa.

Miksi vastauksia on vielä niin vähän?

Juuri kukaan ei tiedä tämän enempää.

– Työnantajan näkökulmasta perusviesti on se, että tämä on aivan uusi tilanne. Laki on eduskunnan käsitellyssä, eikä kukaan pysty antamaan kunnolla vastauksia, ennen kuin tiedetään, mitä sieltä tulee ulos, Nybondas-Kangas sanoo. Aluksi perustetaan maakuntien väliaikaishallinto, ja vasta sitten luovuttavat työnantajat alkavat aidosti pohtimaan niitä siirtyviä vakansseja.

– Aitoa neuvotteluyhteyttä ei vielä ole, koska väliaikaishallintoa ei ole. Kaikki sutii kuopissaan. Työntekijälle tilanne on siitakin syystä epävarma.

Hänen mukaansa useimmat työntekijät kuitenkin ovat ymmärtäneet, että yksikkö on uusi, eikä moniin kysymyksiin yksinkertaisesti pysty vastaamaan. Samaa sanoo Aronkytö Uudenmaan liitosta.

– Kaikki tieto, mitä itselläni on, on ihan sitä samaa tietoa, jota löytyy verkosta. uusimaa2019.fi

Mitä kunnan koulutettu työntekijä voi tehdä nyt?

– Juuri nyt yksittäiselle työntekijälle tärkeää olisi ylipäättään seurata muutosta, yrittää ymmärtää sitä ja antaa palautetta, Aronkytö sanoo.

Yksi tapa, jolla asioihin pystyy vaikuttamaan, on se, että on järjestäytynyt liittoon, Nybondas-Kangas muistuttaa. Liitot myös pitävät huolta siitä, että heidän jäsenensä ovat selvillä muutoksesta.

Vaikuttaminen kannattaa aloittaa läheltä – keskustelemalla oman esimiehen ja luottamusmiehen kanssa. Ensimmäiset maakuntavaalit järjestetään presidentinvaalin ensimmäisen kierroksen yhteydessä tammi-kuussa 2018.

Teksti: Veera Luoma-aho